

Anfallsrelatert aggresjon

Shih JJ et al.

Directed aggressive behavior in frontal lobe epilepsy: a video-EEG and ictal SPECT case study. *Neurology* 2009 Oct 21 [E-pub ahead of print]

Hensikt: Å beskrive en pasient med frontallappsepilepsi med målrettet aggressiv iktal adferd.

Kasuistikk:

En 18 år gammel gutt ble henvist etter å ha blitt utvist fra skolen pga. gjentatte episoder med trusler mot lærere og medelever.

- *Tidligere:* Fødselen var prematur med liten hjerneblødning. Motorisk var han litt sen, utviklingen var ellers normal. Ni år gammel hadde han et GTK, senere også KPA med fjernhet og enkle automatismer. Karbamazepin ga anfallsfrihet og ble seponert etter to år.
- *Aktuelle:* Midt i tenårene utviklet han episodisk adferdsavvik. Han følte initial angst og begynte å banne og si andre "stygge ord" og trusler. Med hendene imiterte han skyting mot mennesker rundt seg, men gikk ikke direkte til fysisk angrep. Han forsøkte flere antiepileptika uten effekt. EEG under en episode med plutselig uprovosert banning var normal. Han fikk diagnosen Tourette syndrom med tvangslidelse. Behandlingsforsøk mot Tourette var også uten effekt. Da han ble henvist til langtidsmonitorering med video-EEG, hadde han opp mot 40 episoder hver dag. Selv anga han at han ikke husket episodene.
- *Video-EEG:* 11 anfall ble registrert under våkenhet. De var stereotype og varte opp mot 45 sekunder. Han bannet og sverget og lekeskjøt mot omgivelsene på en truende måte og slo mot en hånd som forsøkte å stoppe ham. Han fulgte objektene med liksomgeværet og syntes å forstå hva som ble sagt. Mot slutten av anfallet var det smatting med leppene. Iktalt EEG viste bifrontal rytmisk 5-6 Hz aktivitet.
- *Iktal SPECT:* Hyperperfusjon lateralt frontalt til høyre og orbitofrontalt samt medialt frontalt til venstre.

Med karbamazepin i høyere dose enn tidligere ble han anfallsfri.

Konklusjon: Dette er et uvanlig kasus med iktal aggressiv adferd i form av kompleks motorisk aktivitet med vokalisering som ble oppfattet som målrettet og truende. Den emosjonelle komponenten tyder på involvering av det limbiske system. Amnesien tyder på spredning til mesiale temporale strukturer.

Egne kommentarer: En antatt sammenheng mellom aggressiv, voldelig adferd og epilepsi er en myte som har forsterket fordommer mot mennesker med epilepsi.

- *Interiktalt:* Det foreligger ingen holdepunkter for at aggressjon i anfallsfri fase har direkte sammenheng med epilepsi som sådan. En viss sammenheng med bivirkninger kan forekomme, særlig av levetiracetam.
- *Postiktalt:* Aggresjon kan være en del av forvirringen etter anfall og kan vare i mange timer. Målrettet voldelig adferd med paranoide trekk kan være en del av en postiktal psykose som gjerne starter timer/dager etter anfall og som gjerne varer minst en uke.
- *Iktalt:* Klare tilfeller av målrettet aggressiv adferd under anfall er visstnok ikke beskrevet i litteraturen. Det er imidlertid ikke uvanlig at pasienter med KPA kan gjøre aktiv motstand dersom de blir hindret i motorisk aktivitet. Dette er vanligvis rettet mot handlingen og ikke mot personen.

Den pasienten som beskrives her, virket skremmende, men gikk ikke til direkte fysisk angrep. Det finnes likevel eksempler på at pasienter kan skade andre under anfall. En av mine store, kraftige pasienter brakk bl.a. tommelen på sin svigermor under et KPA, men uten å vise affekt. I rettslig sammenheng har forsvarere en rekke ganger forsøkt å forklare komplekse voldsepisoder med iktale automatismer, noe som neppe har ført frem. Som sakyndig kan man bli stilt overfor slike vurderinger. Det er viktig å understreke at epileptiske anfall er karakterisert ved kortvarig, stereotyp og repetitiv adferd som starter brått.